

KYRKNYTT

Tidningen om

LIVSFRÅGOR OCH KRISTEN TRO

från Svenska kyrkan i Karlstad och Hammarö

TRON

&

livet

Så är det att vila i sin tro

Oavsett om du är muslim, hindu eller kristen

Doug Seegers om misstag, ånger och tro

Från gatan till fullsatta konsertsalar

4

2016

Vi saknar dig!
Kan du inte bry dig lite
grann om människorna
i alla fall?

I detta nummer har vi en gästillustratör, Marie Johansson.
Hans Kvarnströms dagdroppar återkommer nästa år. Följ dagdroppar på
instagram eller bloggen <http://universitetskyrkankarlstad.blogspot.se> så länge.

Hur skulle Gud kunna finnas när det finns så mycket ondska?
Och om Gud ändå finns, inte kan man tro på en gubbe
på ett moln! Dessutom måste man väl säga nej till vetenskapliga
fakta om man är kristen?

När svenskar i dag tänker på ordet tro kopplar många ihop det
med ett krav att tro på en massa dogmer, dogmer som de själva
har svårt att tro på. Ja, tron har blivit något mycket snävare än
den tidigare varit, även om många inom kyrkan arbetar för att
tro ska uppfattas som ett vitt begrepp. Det konstaterar forskarna
David Thurfjell och Ann af Burén efter att ha djupintervjuat 100
personer. Samtidigt fann de att personerna de frågade ut hade en
öppenhet inför tillvaron och dess djupdimensioner.

Kanske kan tro uppfattas mer som grundläggande tillit till allt
det som bär och ger energi i livet. Kanske kan Gud beskrivas som
ett verb som skymtar i stjärnorna på himlavalvet och i blommorna
på marken, något som är större än det största och mindre än det
minsta – på en och samma gång.

Berättelser, bilder och frågor om livet är också försök att fånga
olika nyanser av tro och något vi på Kyrknytt strävar efter. Tid-
ningen, som nu fyller 25 år, kommer att fortsätta prata om Gud,
tro och livsfrågor i vår rationella och samtidigt andligt öppna
tidsålder. Och vi kan stolt berätta att Kyrknytt med största san-
nolikhet delas ut till alla hushåll i Karlstads stift under nästa år! ●

ÄR gud ETT VERB?

CECILIA
HARDESTAM
*ansvarig utgivare
och redaktör*

läs KYRKNYTT på nätet
www.svenskakyrkan.se/
karlstadspastorat/kyrknytt

KYRKNYTT
Karlstads pastorat
Västra Kyrkogatan 5
652 24 Karlstad

ansvarig utgivare och redaktör
Cecilia Hardestam 054-14 15 32
cecilia.hardestam@svenskakyrkan.se

grafisk form
Maria K-Back, Whiter Shade

tryck
LÖWEX Trycksaker AB, Växjö
ISSN 2001-6212

Svenska kyrkan

VÄGEN

MELLAN JERUSALEM OCH JERIKO

ETISK PUB

Bibelteater, bullar & biskopsprat

I BÖRJAN AV FEBRUARI hålls etisk pub. Då visas föreställningen *Vägen*, en dramatisering av bibelberättelsen om Den barmhärtige samariern, där Västanå teaters Jakob Hultcrantz Hansson står för manus och regi. För skådespeleri och musik ansvarar personalen i Bibelberättelsernas hus, Barnens Katedral.

Efter föreställningen berättar vår nye biskop Sören Dalevi lite mer om kristen tro och synen på medmänniskan/främlingen utifrån berättelsen föreställningen tar upp. Därefter följer ett samtal mellan honom och publiken inne i bibliotekscaféet. ●

NÄR: Onsdag 1 februari 2017 kl 18.00

VAR: Arenan, Karlstads stadsbibliotek

Förbokning ej möjlig, men på plats kan du beställa fika till samtalet efteråt. Fri entré!

Julklappstips

Ladda med ett spel och böcker till jul

VEM SOM GÖR VAD hemma kan störa julfriden och det kan vara svårt att se om uppdelningen är rättvis.

Spelet *Komma Lika* tydliggör på ett enkelt och lekfullt sätt mönster i vardagen – här poängsätts allt från att byta däck på bilen till planera julkalaset. Även om spelkonstruktören Maria Loofhufvud är medveten om att jämställdhet är något mycket större än vem som diskar; hoppas hon att spelet får oss att se även de lite mer osynliga sysslorna som att ta ansvar och planera.

En klapp Kyrknytt verkligen rekommenderar, kanske redan i advent – varför inte ihop med Maria Stenbergs bok *Julens vänner*, fylld med all möjlig fakta om julen?

Visste du till exempel att 82 procent av svenskarna gillar julen och att 20 procent besöker en kyrka under tiden första advent till tjugondag Knut? Eller att 54 procent av kvinnorna lägger mycket, eller ganska mycket, tid på att fixa hemmet inför julen, medan motsvarande siffra för män är 37 procent?

FINNS GUD UTANFÖR KRISTEN TRO? Varför verkar synder så kul? Mikael Mogren, biskop i Västerås stift, har skrivit en fin liten bok *100 frågor om Gud och 200 svar*. På varje fråga ger han dels ett mycket kort svar, dels ett lite utförligare. En bok som passar alla som vill reflektera kring kristen tro, men inte riktigt vet var och hur de ska börja.

Så måste vi ju också tipsa om att Barack Obamas favoritförfattare, Marilynne Robinsons tre romaner *Lila*, *Gilead* och *Hemma* nu alla finns på svenska. Författaren rör sig i det kristna fältet utan att ge enkla svar eller missionera och formulerar våra existentiella frågor och vår längtan efter nåd och hopp på ett sätt som bara är att applådera.

SIST MEN INTE MINST vill vi också lyfta fram en vacker och heltäckande biografi om Dag Hammarskjöld, FN:s generalsekreterare 1953-1961. Dag Hammarskjöld var en man som visade stor själsstyrka och integritet och stod för ett etiska laddat ledarskap. Biografien *Att bära världen* av Henrik Berggren är rikt illustrerad med ett hundratal bilder – många unika och aldrig tidigare publicerade. ●

VISSTE DU att i Kyrknytt's spridningsområde, Karlstad och Hammarö, bidrog du som medlem i Svenska kyrkan till att...

- ... **992** barn och vuxna sjöng i **46** olika körer.
- ... **16 895** barn och **10 834** vuxna lekte och stöjade på öppna förskolor och andra öppna verksamheter.
- ... Karlstads- och Hammaröbor gjorde **9 784** besök vid konserter och musiksamlingar i kyrkorna.
- ... kyrkans barngrupper besöktes **3 716** gånger.
- ... **649** barn välkomnades av sina familjer i en doggudstjänst.
- ... **82** olika grupper för vuxna samlades, totalt gav det **11 066** besök.
- ... **42 582** personer träffades för att fika och prata.
- ... gudstjänsterna samlade **83 738** besökare.
- ... **355** konfirmander fick vara med om livets äventyr tillsammans med nya vänner.

FINNS
GUD?

TACK!

Vad tycker DU svenska kyrkan ska göra?

Den 17 september får 5,2 miljoner röstberättigade möjlighet att påverka Svenska kyrkans framtid.

VILL DU VARA MED OCH PÅVERKA hur Svenska kyrkan ska arbeta i framtiden? Det behövs självklart både kvinnor och män bland de förtroendevalda, men statistiken visar att andelen förtroendevalda kvinnor i kyrkoråden sjunkit sedan 2010. Och att det främst är män som innehar de poster där de stora besluten tas.

Inför kyrkovalet 2017 har du möjlighet att ställa upp i en nomineringsgrupp, som fungerar på samma sätt som partierna i de allmänna valen. Du kan antingen engagera dig i en redan existerande nomineringsgrupp eller registrera en ny grupp, senast 15/4 2017.

INTRESSERAD? Kontakta valhandläggare Ingrid Kåwe 054-17 24 50

Många tror – på sitt eget sätt

Fyra av tio svenskar tror på Gud och vi firar fortfarande kristna högtider, som jul och påsk. Det är vanligt med dop och bröllop i kyrkor och i svåra stunder ber många om hjälp från någon form av högre makt. Det finns alltså en stor öppenhet inför andlighet och tro – när det får ske på ett öppet och sökande sätt.

----- text CECILIA HARDESTAM -----

Under arbetet med det här numret frågar jag då och då människor jag stöter på om deras syn på Gud, religion och tro. Peter berättar att han går i kyrkan på gudstjänst ibland för att det är så fin stämning där. Anna går också gärna i kyrkan för att tända ett ljus, men bara när det är stilla och tyst och ingen aktivitet pågår.

Göran tror att det finns någon form av kraft som gör att livet på jorden fortsätter, men är "absolut" inte religiös. Hampus menar i sin tur att Gud är en önskefantasi, någon högre makt kan helt klart inte finnas. Magnus konstaterar att han är lite avundsjuk på människor som kan tro. Lotta, som går på yoga regelbundet, tycker att Dalai Lama verkar "ganska sympatisk" medan Gun, som gärna mediterar i kyrkan, menar att bästa vägen att lära känna Gud är inifrån sig själv, i tystnaden.

Ja, även om det är en minoritet av svenskarna som i dag är organiserat religiösa, det vill säga beskriver sig som kristna och till exempel regelbundet går i kyrkan, säger att de tror på Jesus och ber så gott som varje dag, verkar en hel del ha religiösa inslag i sina liv och världsbilder. Och gruppen som är helt sekulariserad – som vare sig tror, praktiserar eller är medlemmar i en kyrka – är liten, endast cirka femton procent av befolkningen.

Mellan de uttalat troende kristna och de helt sekulariserade finns alltså en stor grupp där många tycks ha en öppenhet inför andlighet och tro, men som ändå tycker att det känns lite främmande att kalla sig kristna. I stället letar de efter andra ord för att beteckna sin andlighet. "Nej, jag är inte kristen, snarar lite buddistisk lagd" eller "Jag gillar att vara ute i naturen och tänker att det finns något större bakom allt levande" eller "Jag tror på kärleken som det allra högsta".

FRÅN SVENSKA KYRKANS SIDA har man med åren öppnat sig allt mer inför människors sökande, tvivel och andliga längtan. Ett exempel är psalmen *Jag skulle vilja våga tro* av Tore Littmarck.

När den 1976 föreslogs ingå i psalmbokstillägget *Psalmer och visor* avskog kyrkomötet (Svenska kyrkans högsta beslutande organ) förslaget, men bad författaren att omarbete psalmen så att den slutade "väl".

Littmarck vägrade och skrev istället en ytterligare vers, som slutade lika öppet som de första. I denna nya form togs psalmen 1986 in i psalmboken. ●

KÄLLOR: SOM-institutet, Göteborgs universitet, *Det gudlösa folket* av David Thurfjell och Wikipedia

Psalm 219

Jag skulle vilja våga tro

"Jag skulle vilja våga tro
att någon har mig kär.
Jag skulle vilja våga tro
att Gud kan vara här.
Jag skulle vilja våga tro
att kärlek är
den makt som ändå världen bär.

Jag skulle gärna vilja tro,
men vem törs göra så?
Jag skulle gärna vilja be,
men vem kan bönen nå?
Jag skulle gärna vilja tro
att någon ser
den mening jag ej fattar mer.

Jag skulle vilja våga tro
att någon ser all nöd.
Jag skulle vilja våga tro
att Gud finns bortom död.
Jag skulle vilja våga tro
att någon fanns
som ville att jag vore hans.

Jag skulle vilja våga tro.
Jag kan ju inte mer.
Som kornet väntar tid att gro,
att livets under sker,
så väntar jag och längtar jag
att jag skall få
den tro jag inte själv kan nå."

text & musik: Tore Littmarck 1969, 1981

Är du intresserad av att tala om tro och liv?

I vår startar troligen en ny serie samtal om tro och livsfrågor kring olika huvudteman.

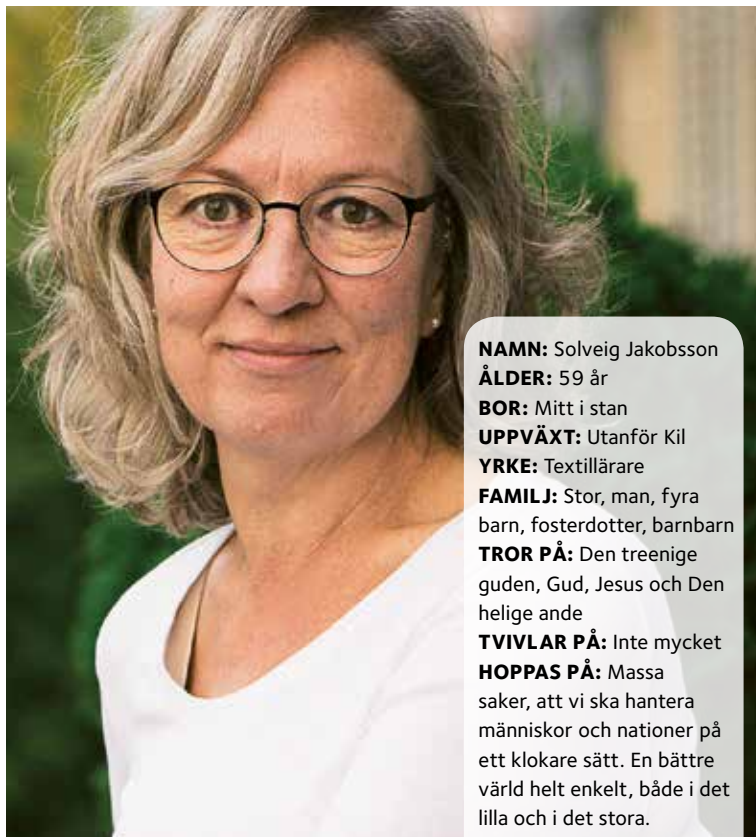
PLATS: Domkyrkan

TID: Onsdagseftermiddagar

KONTAKT: kristina.traulsen@svenskakyrkan.se eller katarina.johansson@svenskakyrkan.se

Hur är det att vila säkert i en tro? Kyrknytt har träffat några personer från olika traditioner, samtliga starkt förankrade i sin tro.

----- text HELENA SÖDERQVIST bild OLLE HALLSTRÖM -----

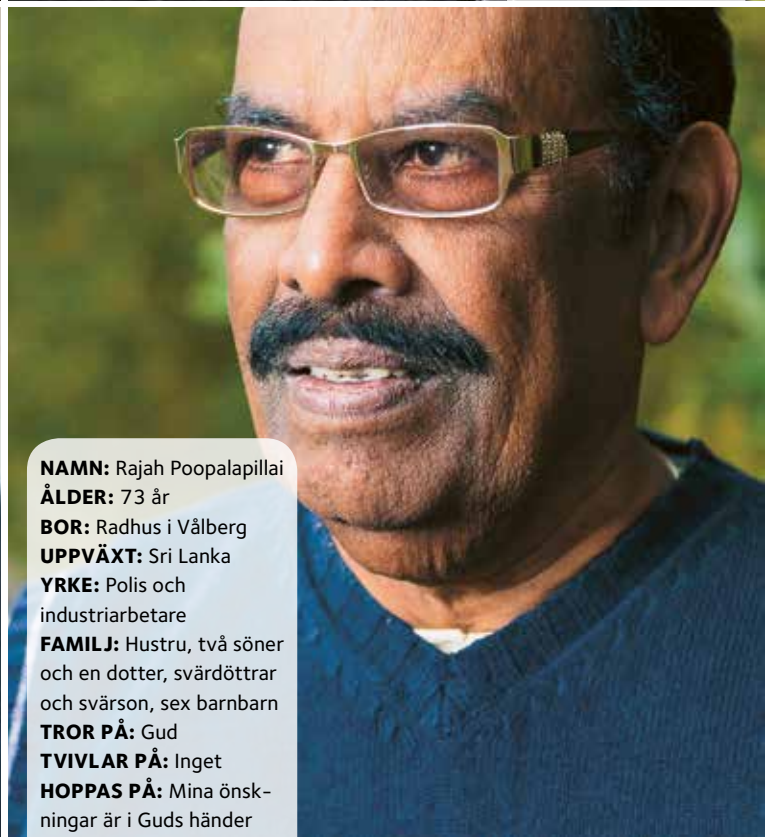
NAMN: Solveig Jakobsson
ÅLDER: 59 år
BOR: Mitt i stan
UPPVÄXT: Utanför Kil
YRKE: Textillärare
FAMILJ: Stor, man, fyra barn, fosterdotter, barnbarn
TROR PÅ: Den treenige guden, Gud, Jesus och Den helige ande
TVIVLAR PÅ: Inte mycket
HOPPAS PÅ: Massa saker, att vi ska hantera människor och nationer på ett klokare sätt. En bättre värld helt enkelt, både i det lilla och i det stora.

NAMN: Mira Wigström
ÅLDER: 63 år
BOR: Lägenhet på Herrhagen
UPPVÄXT: I Göteborg
FAMILJ: Min man
YRKE: Fritidspedagog/förskollärare
TROR PÅ: Kärleken och Gud
TVIVLAR PÅ: Inget
HOPPAS PÅ: Varje människas egna andliga upplevelse

NAMN: Linda Nilsson
ÅLDER: 30 år
BOR: Lägenhet i Kronoparken
UPPVÄXT: I Skoghall
YRKE: Beteendevetare/folkhälsovetare
FAMILJ: Man och tre barn
TROR PÅ: Gud
TVIVLAR PÅ: Min egen förmåga att nå de mål jag vill
HOPPAS PÅ: Att lämna ett gott avtryck i den här världen och att få en bra plats i nästa värld

NAMN: Rajah Poopalapillai
ÅLDER: 73 år
BOR: Radhus i Vålberg
UPPVÄXT: Sri Lanka
YRKE: Polis och industriarbetare
FAMILJ: Hustru, två söner och en dotter, svärdöttrar och svärson, sex barnbarn
TROR PÅ: Gud
TVIVLAR PÅ: Inget
HOPPAS PÅ: Mina önskningar är i Guds händer

– Min tro betyder att jag är fri att leva fullt ut. Fri från skuld, fri att ta emot varje dag med nya krafter och att leva med en förväntan om en morgondag.

Solveig Jakobsson litar på sin kristna Gud. Det har hon gjort hela livet.

Gud är skaparen, han är god men också skarp. Han är allt. Han är min powerbank.

Hon plockar fram mobiltelefonens extrabatteri. Det är ingen vanlig oval lågprisvariant utan en rund pärlemoskimrande ask med speglar.

Solveig har skaffat den för att kunna jaga Pokemon (hon är på level 29) men lyxförpackningen är också en fullt användbar metafor i samtalet om hur hennes tro ser ut och hur den påverkar vardagen.

– En extern kraft att sätta sin tillit till och som öppnar nya möjligheter.

Solveig har alltid trott på Gud. Den treenige – fadern, sonen och anden – var högst närvarande under hela uppväxten. I missionsförsamlingens söndagsskola och scoutgrupper och med mamma kyrvärd i Stora Kils kyrka.

– Bilden av Gud har så klart förändrats under livet, men på samma sätt som trädet har sina årsringar bär jag på alla mina Gudsbilder.

DEN TRYGGA BARNATRON vilar längst in. Solveig hämtar en liten inramad teckning, en flicka går på jorden och från himlen sträcks en stor stark hand att hålla fast vid.

– Jag blir aldrig färdig med min Gudsbild, valv efter valv öppnar sig, bilderna blir fler. Men de tidiga försvinner inte.

Det gör heller inte känslan av trygghet. Den är alltså trons kärna. Solveig jämför sin kristna tro med en livslång kärleksrelation.

– När man gifter sig fattar man beslutet att älska en person ett helt liv. Man väljer att älska.

På samma sätt väljer Solveig att tro, att sätta sin tillit till Gud.

Stunder av tvivel har funnits, men de ligger långt tillbaka i tiden. Hon citerar katolska karmelitbrodern Wilfrid Stinissen:

– Var och en som tar sin tro på allvar måste genom natten och tystnaden.

Solveig beskriver en av sina egna ”nätter” då hon gav upp allt hopp och trodde att döden närmade sig. Ett bräck i hjärnan hade upptäckts och det kunde brista vilken stund som helst. Operationen gick bra men komplikationer tillstötte. Tillvaron var stundtals outhärdlig.

– Jag var 39 år och skulle lämna mina fyra barn. Jag var arg på Gud och grät mycket.

SOLVEIGS TRO handlar om mer än den egna tryggheten.

– Varje människa är min bror eller min syster. Jag brukar kalla mig frilansande medmänniska. Alla möten är viktiga och kan lära mig något.

Hon berättar om uppdraget som kyrkvärd i Domkyrkan.

– Det är enkelt och tydligt och passar mig. Jag hälsar människor välkomna och försöker att se alla.

Tron utmanar också, alla möten är inte enkla.

– Påminns varje gång jag ska gå

Ordet tro beskriver inte vad det handlar om, tycker Solveig. Engelskans faith, tillit, är så mycket bättre.

ner och köpa mjölk, för att ta det närmaste exemplet.

Solveig bor i Mitt i city-huset. För att ta sig till mataffären måste hon passera de som tigger. Hon minns mannen vid porten upp till lägenheten.

– Det smärtade att se honom och till slut tog jag omvägar, gick genom källaren. Jag stängde mitt hjärta och det gjorde ont.

Hon bestämde sig för att lära känna honom. Möta mannen som medmänniska. Ta reda på vem han var.

– Men var går gränsen, det är inte enkelt. Han skulle fått plats att sova här, jag skulle ha kunnat bjuda in honom. Men det gjorde jag inte. Han fick en sovsäck, det var min gräns.

En dag var han borta, och nu har Kristina från Rumänien tagit hans plats.

– Jag har gjort henne till min. Jag skulle vilja att det fanns en annan utväg för henne, men vi möts hjärta till hjärta.

Solveig säger att hon vill tänka som det står i psalmen: ”Gör det lilla du kan, gör det villigt och glatt.” ●

Mira rör sig hemvant på stigar genom Mariebergsskogen. På samma tillitsfulla sätt pratar hon om sin tro, eller snarare "andliga vetenskap" som hon hellre kallar den.

– Jag är inte en sökare, jag är en finnare. Det här är min sanning.

EFTER EN ATEISTISK ungdomstid fylld av tvivel och maktlöshet inför hur världen såg ut drabbades Mira av en depression. Mitt i sitt totala mörker fick hon en uppenbarelse.

– Jag satt hemma i soffan då allt blev märkbart stilla och tyst. Plötsligt är jag i en tunnel och ett starkt ljus omsluter mig. Ljuset tar ingen gestalt, men jag upplever en villkorlös kärlek som helt transformerar mig. Det är så vackert att inga ord kan beskriva det.

Mira är övertygad om att hon mötte Gud.

– Där och då visste jag att vi är

älskade bortom orden och jorden.

Det har gått nästan 35 år sedan den dagen men känslan berör henne fortfarande djupt.

– När upplevelsen var över var jag en ny människa. Jag kallar den stunden i mitt liv för min födelse. Jag blev sann.

Sann, på vilket sätt?

– Allas sanna väsen är kärlek och oskuldsfullhet. Jag kom i kontakt med den sanningen och allt annat blev betydelselöst.

Hon pratar om behovet av att släppa taget, känna tillit, tro med hjärtat och att överlämna livet i Guds och därmed kärlekens händer.

Mira uppfattar att Gud ger henne en inre vägledning i vardagen genom rösten "Helige ande".

Hur hör du rösten?

– Den finns i tystnaden och i längtan. Alla är kallade men få väljer att lyssna.

– Jag såg ljuset och kärleken. Det var så vackert och det förändrade hela mitt liv.

Mira Wigström har lämnat över sig själv i Guds händer. Hon tänker att det som sker är "det rätta" och att därför är allting väl.

– Min tro är min vardag. Jag lyssnar till mitt hjärta och får vägledning av Helige ande. Om vi inte väljer att lyssna på det allra innersta finns risk att vi går sönder.

Mira förklarar att hennes enda önskan är att följa Guds vilja, stå tillbaka och låta honom leda henne i kärlek.

Betyder det att allt är förutbestämt, att Gud styr?

– Jag är absolut inte en marionett men jag tror att det som sker är det rätta.

HON FINNER EN VILA i sin vetenskap att allt är som det ska, i accepterandet.

– Det jag inte förstår eller blir ledsen för lämnar jag över till Helige ande för förlåtelse och försoning. Jag kan inte förstå allt eller ha svar på alla frågor.

Mira tvekar inför att kalla sin livsåskådning New age. Begreppet mystiker ligger närmare, men hon kommer fram till att ordet "privatreliösitet" bäst beskriver den form av andlighet som hon praktiserar.

– Andlighet för mig handlar om att veta vem och vad jag är, det vill säga att jag vilar i Gud som är kärlek.

För att finna svaret behövs tid och tystnad. Och det är vad hon ger sig själv, gärna i form av meditation. Inga yttre attribut eller regler krävs. Att rikta blicken inåt fungerar lika bra hemma i soffan som här bland träden i skogen.

Men Mira tar också hjälp av andras ord och erfarenheter. Boken *A course in miracles* är det andliga verk som följt henne genom livet.

– Ordet mirakler i boken står för en sinnesförändring från rädsla till kärlek. Jag har behövt titta på mycket i mig själv – förlåtande, dömande, rädsla.

Rädslan ser Mira som kärlekens största fiende.

– Den begränsar oss oerhört. Överdighetskänslor, misstänksamhet, missunnksamhet, att vara till lags ... de är alla rädslands verktyg. Men det finns hjälp – att välja kärleken.

Om någon frågar och vill ha vägledning pratar hon gärna om sin personliga tro.

– Fast jag skulle aldrig försöka påverka någon med min väg. Var och en väljer sin sanning. Men att inte hitta in i sitt inre är en stor förlust.

Att veta sitt värde och känna sig oändligt älskad är en gåva som hon önskar att alla skulle få uppleva.

– Den lyckan är varaktig och ändrar sig inte beroende på det som händer i det yttre. ●

– Koranen är som en bruksanvisning för livet. Gud vet vad som är det bästa för mig och hela mänskligheten. Jag kan vila i det och känner mig både trygg och fri.

Linda Nilsson från Skoghall har konverterat till islam.

Det andliga intresset började under gymnasiet. Tonåringen Linda var en sökande traditionsdöpt ateist som inte konfirmerat sig men ändå bar på en längtan efter att tro.

– Jag letade efter en Gud bortom den här världen och började läsa Nya Testamentet.

LINDA ANTOG att hon var kristen, men hittade inte rätt inom protestantismen. Hon beskriver den som ”för fri”. Guds vilja gick att tolka lite hur som helst.

Hon tyckte att katolicismen gav tydligare svar, men kunde inte acceptera prästernas roll. Bikten kändes konstig.

– Varför skulle det finnas någon mellan mig och Gud?

Senare i livet, genom sin man Jalil som kommer från Iran, kom Linda i kontakt med islam.

– Jag var väldigt anti i början. Mediebilderna av islam är terrorister och förtryckta kvinnor. Det var ingenting som lockade mig.

Men ju mer hon lärde sig om religionen desto mer intresserad blev hon.

– Det var som om allt föll på plats. I islam finns det en tydlig bild av vad Gud är och vad han vill med mig.

HON FÖRKLARAR att Gud är större än våra tankar och inte kan liknas vid något, men att hon känner honom genom hans egenskaper. Den allvetande skaparen, barmhärtig och kärleksfull, som ser och hör allt och vill sin skapelse väl. Men han har också makten att döma.

– Guds vrede finns. De som gjort hemska saker kommer att straffas. Men Gud väntar alltid på en människas ånger. Nåden finns också.

Det är aldrig för sent att bättra sig. Men med döden kommer do-

men. Antingen väntar paradiset eller helvetet. Var Linda hamnar beror på hur hon levt sitt liv på jorden.

– Jag strävar efter att vara kärleksfull, rättvis, solidarisk, ärlig och mild.

Det är också viktigt att vara till nytta för andra. I familjen, för grannar och i det lokala samhället.

ISLAMS FEM PELARE – trosbekännelsen, bön vid bestämda tider,

fastan, allmosan och pilgrimsfärderna – visar hur Gud vill att hon ska leva.

Linda tycker om sin religions rutiner och regler.

– De ger mig trygghet men också en stor frihet. När jag är lugn och stabil är jag också fri.

Att frihet skulle handla om att styra sitt eget liv är för Linda en illusion.

– Den största friheten är att fullt ut våga underkasta sig Guds vilja

och att våga lita på att det är det bästa för oss.

I en fulltecknad vardag, som universitetsstudent på masternivå och mamma till tre barn i åldrarna 8, 5 och 3, kan Linda känna en önskan efter mer tid att utöva sin tro.

Bönen är prioriterad. Hon har en app i telefonen, inställd på Karlstad, som talar om när det är dags att be. Inte så att hon släpper allt hon har för händer och lägger sig på bönemattan, men att prata med Gud fem gånger per dygn är viktigt.

– Sen spontanber jag ofta. Tackar Gud, alhamdulillah, när det händer något. Kan vara både bra och dåliga saker.

Islam har många konkreta regler som påverkar hennes vardagsliv.

– Jag går inte till krogen och jag vill inte vara bland människor som snackar skit om andra. Handlar på kredit gör jag till exempel inte heller, eftersom vi aldrig lånar till ränta.

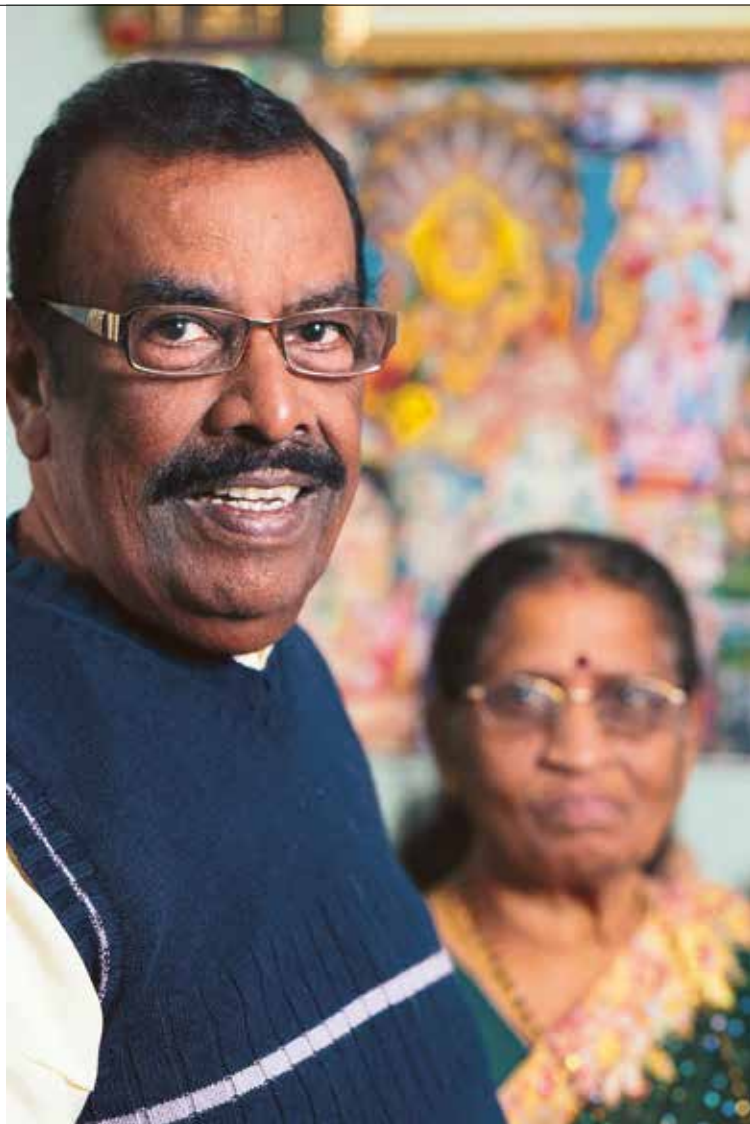
LINDA KLÄR SIG också enligt koranen och delar inte hela sitt utseende med okända. Sjalen döljer håret och kläderna hänger löst för att inga kvinnliga former ska synas.

– Jag tycker det är skönt att slippa objektifieringen. Ingen stöter på mig. Jag blir tagen för mina kunskaper och min insida, inte mitt yttre. Det är frihet.

Det finns även regler för hur muslimska män ska klä sig, påpekar Linda, som är van att både förklara och försvara sin tro. ●

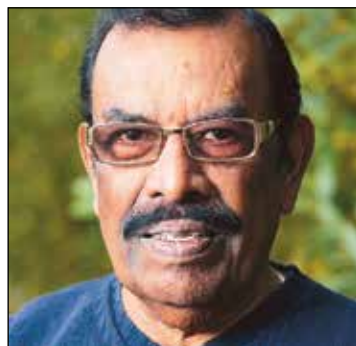

Islams syn på Gud och de tydliga reglerna tilltalar Linda. Att be fem gånger om dagen ger stadga åt livet och tron. Det har gått sex år sedan hon konverterade.

– Jag är hindu, men det spelar ingen roll vad religionen kallas. Allt är samma. Gud är sanningen och hans skapelse är god. Vi ska vara snälla mot varandra.

Rajah Poopalapillai i Vålberg lever sin tro.

– Jag vet inte vad som händer när jag dör, men jag tror på reinkarnation. Kroppen försvinner och själen går vidare. Själen kan aldrig dö, när den är färdig går den tillbaka till Gud.

Han börjar i bön. Att tacka för livet och be om kraft och vägledning att göra rätt, ungefär så beskriver Rajah det dagliga morgonmötet med Gud. Han skulle aldrig komma på tanken att avstå från den kontakten.

– Vi måste alla hela tiden lära oss att leva bättre. Världen behöver Gud.

Ett litet altare precis bredvid sängen är omsorgsfullt inrett. Det dignar av småprylar, ljus, plastblommor, bilder.

– Bara vackra saker som gör gott i hjärtat, sånt vi tycker om, förklarar han.

Väggen bakom är täckt av hinduiska gudar. Några av dem har han också i mobilen. Rajah visar en bild av Krishna.

– Men alla är ett. Gud är en.

Världssjälen, den högsta, allvetande skaparen – benämnd som Brahman i de hinduiska skrifterna

och som själen ska förenas med. Rajah säger Gud.

– Världen blir dålig om människorna inte tror på honom. Men vad vi kallar Gud spelar ingen roll.

Hans övertygelse om att religiösa revir är fullständigt oviktiga tar sig också diverse praktiska uttryck i vardagen.

RAIJA, SOM FLYDDE från inbördeskriget i Sri Lanka och kom till Sverige i början av 1990-talet, sökte sig snart till svenska kyrkor. Det är den heliga plats han har behov av, liksom mötet med andra troende.

– Det är klart att jag saknar hinduiska tempel, men det finns inga här. Det fanns inga i Kalix heller. Bara Stockholm har ett tempel och där är jag inte så ofta. Kyrkor däremot finns överallt.

Över soffan i vardagsrummet, granne med den lankesiska kartan och ett par hjorthuvuden i plast,

hänger ett kristet kors och en bild av en gyllene Jesus bland en hjord får.

– Jag tycker mycket om Jesus, det var en bra man.

PACKIAM, RAJAHS FRU, dukar fram lunch. Sju olika rätter och två söta desserter samsas på köksbordet. Sonen med familj är på väg.

– Det är torsdag i dag, då återvi bara vegetariskt. Samma i morgon.

Egentligen borde de vara vegetarianer alla dagar i veckan. Det är fel att döda, allt liv är heligt och en del av världssjälen, förklarar Rajah. Men två dagar är bättre än ingen. Dessutom odlar de maten själva i radhustäppan. Det är extra bra.

Han är oerhört glad över familjens trädgård, att sonen och sonhustrun hjälpte dem att finna och köpa det här huset. Rajah tackar Gud.

– Om inte Gud fanns skulle vi

inte finnas här. Allt är i hans händer. Han bestämmer.

Guds ger alla chans att bli goda människor, resonerar Rajah, men den som missbrukar sina möjligheter och gör onda saker straffas. Inte förrän själen är god förenas den med Gud. Men även i det här livet gör handlingar och tro skillnad.

– Maten finns på bordet för att vi tror på Gud. Och vi tackar för den.

Packiam nickar. Hon säger att hon tycker som sin man, men språket är svårt och hon överlåter till honom att föra familjens talan.

Sonen Thaya, som hunnit äta och slå sig ner i vardagsrummet tillsammans med hustrun Rani, protesterar mot föräldrarnas sätt att tro på Guds makt.

– Jag går till jobben (han har två för att kunna försörja familjen) för att ha mat på bordet. Det är inte Gud som dukar fram det vi äter.

Han tycker att pappan ”tänker för mycket på Gud hela tiden”.

– Jag vill inte att religionen ska styra mitt liv, säger Thaya. Den finns vid sidan och följer mig. Jag är uppväxt med alla bönerna, var 24 när jag kom hit, men jag tror inte på det sätt ni gör.

För Rajah är det problematiskt om inte alla i familjen tror på Gud. Det kan leda till svårigheter. Men samtidigt är han förvissad om att barnen har en andlig relation med världssjälen. Och det är det viktigaste.

– Man kan inte tvinga någon. Alla måste finna sin väg. Men jag vet att de ber. Alla människor ber någon gång. ●

Aven om Gud alltid varit närvarande i Doug Seegers liv, och också alltid finns med i hans sånger på ett eller annat sätt, är religion och gudstro känsliga ämnen för honom. Han pratar med eftertänksam röst och är nogga med hur han formulerar sig.

– Jag är försiktig när jag pratar om detta, eftersom alla har sin egen uppfattning och tro.

När det gäller superhiten *Going down to the river* tror han till exempel att den blev så omtyckt för att det finns en hög igenkänningsfaktor i den.

– Det är min berättelse. Hur jag slutade med alkohol under tio år och sedan föll igen på grund av ensamhet och olycklig kärlek. Du vet, kärlek kan både hela och krossa dig. Men jag tog mig upp igen, och jag tror det är det låten handlar om, hur man reser sig och faller och reser sig igen. Och det kan alla relatera till oavsett om man tror på Gud eller inte.

I Dougs fall har Gud alltid varit närvarande, både när han fallit och rest sig och han har aldrig tvivlat på Guds existens. Däremot har det funnits stunder då han tvivlat på om han har varit värdig Gud. Om Gud kan förlåta hans synder. Men de stunderna har passerat fort.

– Det är ju en av Guds mäktigaste handlingar, att han alltid förlåter. En handling vi alla borde inspireras av. En av de sorgligaste sakerna som finns är när folk går genom livet och tror att de inte är värdiga Gud.

SOM LITEN GICK DOUG och syskonen i söndagsskolan och efter söndagsskolan gick de i kyrkan.

– Det är så jag är uppväxt. Det var viktigt för mamma att vi gick i kyrkan. Pappa lämnade oss när jag var åtta år så jag minns inte om han trodde på Gud, men mamma gjorde det.

Han beskriver sin Gudstro som en blandning av något andligt och Bibeln.

– Jag tror på Bibeln, men vissa delar av den har jag svårt att förstå. Fast jag väljer att inte ifrågasätta de delarna.

Doug tror att människor som ifrågasätter Bibeln börjar tvivla på sin tro. Så han är istället av den uppfattningen att svaren nog kommer så småningom.

– Om inte förr så kanske när vi dör och kommer till himlen. Där fortsätter vår ande att leva tillsammans med Gud. Och där finns ingen skuld, girighet eller hat.

– Fast min favoritdel är att där inte finns några pengar. Jag gillar inte pengar, jag gillar inte vad pengar gör med människor. Girigheten.

Att han tjänar pengar på sin musik och turnerandet är inte viktigt. Han fokuserar mer på att fundera över vad eller vem det var som förde Jill Johnson in i hans liv. För bara några veckor innan Jill Johnson dök upp med sitt tv-team bodde Doug fortfarande på gatan och var inne i sitt missbruk. Men så plötsligt en dag, efter att ha bätt Gud om hjälp, satte han ner flaskan och slutade dricka. Och kort där efter dök Jill Johnson och upp och livet tog en helt ny vändning.

– Det var Guds handling. Han hade en annan väg han ville att jag skulle ta och det är den vägen jag är på nu.

I dag är han nykter och nöjd med sitt liv; och glad att Gud har gett honom ett uppdrag – att sprida Guds ord genom sin musik. Samtidigt ber han stundtals om ursäkt under sina konserter och i intervjuer när han pratar ”för mycket” om Gud och sin tro.

– Många av de som kommer på mina konserter, både här i Sverige och i USA, är inte troende. Så jag försöker ha en blandad repertoar och hålla mig på en nivå som inte får någon att känna sig obekvämt.

Han vill inte tvinga sin tro på någon, utan mer ge folk något att fundera över genom sina sånger och små personliga berättelser mellan låtarna på konserterna.

– Jag har träffat människor som kommit fram till mig efter spelningar och berättat att jag inspirerat dem till att göra positiva ändringar i sina liv. Det är då jag är tacksam att Gud pratar och förmedlar sina budskap genom mig. Det är min högsta önskan, att genom Gud nå ut och hjälpa människor. Att hjälpa dem finna sig själva. Och att få dem att förstå styrkan i att sträcka ut en hand.

ATT HJÄLPA VARANDRA ÄR VIKTIGT, och att kunna förlåta likaså. Men kan Gud verkligen förlåta vad som helst? Doug tror det, men säger samtidigt att det är en känslig fråga.

– Fast jag tror det är lättare att förstå och förlåta någons misstag om man känner till deras bakgrund och vad som drev dem till att göra misstagen.

– Jag har gjort många misstag. Men jag låter inte ångern över misstagen jaga mig. Vissa låter deras misstag jaga dem. Jag ber till Gud om förlåtelse istället.

Ett ”misstag” han dock haft svårt att släppa taget om är att han övergav sin familj när hans båda barn var mycket små. En morgon gick han bara ut genom dörren, bort längst med vägen och kom aldrig mer tillbaka.

– Det är det jag ångrar mest i mitt liv, att jag övergav min familj. Själv har han haft svårt att förstå hur hans egen far kunde överge honom och hans syskon när de var små, hur han inte kan finna någon logik i sin faders beslut. Ändå gjorde han samma sak mot sina egna barn.

– Ja, jag gjorde det.

Han sitter tyst en stund.

– Jag såg aldrig min far igen, vilket jag varit ledsn över. Fast jag har valt att inte älta det. Men nog har hans agerande påverkat mig på något sätt, även om jag på ett medvetet plan har släppt det.

– Själv har jag bra kontakt med min son i dag, vilket jag är tacksam för. Men min dotter är fortfarande arg på mig.

VI HAR ALLA PROBLEM och både bra och jobbiga stunder i livet. Doug anser att vi inte bör möta de jobbiga stunderna ensamma, så när han känner att det är tungt knäpper han sina händer och ber.

– Då är jag inte ensam längre. Jag tror på bönenas makt. Jag ber om styrka, jag ber för min publik, jag ber om förlåtelse...

Doug tror att alla ber ibland, även de som säger att de inte tror på Gud.

– De flesta ber nog någon gång i sitt liv. Men om det inte skulle finnas någon Gud så är det väl ingen mening med att be?

– Och det är det jag vill förmedla, att Gud verkligen finns.

Har han då några ambitioner att bli känd i fler länder än i Sverige?

– Bara om Gud vill att jag ska bli det. Men jag tror inte det skulle göra mig lyckligare. Vad jag har här i Sverige är värdefullt för mig, jag kan inte bli lyckligare än vad jag är just nu. ●

För dig som vill lyssna till Seegers musik

Låten ”Down to the river” finns, liksom mer av Seegers musik, på Spotify.

Nu i december gör han en julturné, se <http://dougseegersmusic.com/calendar> och nästa sommar är han tillbaka för ännu en sommarturné.

Religion och gudstro är känsliga ämnen för Doug Seegers:

– Jag är försiktig när jag pratar om det, eftersom alla har sin egen uppfattning och tro. Men det är samtidigt viktigt för mig att få alla att förstå att det utan tvekan finns en Gud.

Jag låter inte ångern över misstagen jaga mig

Den hemlösa, troende gatumusikanten Doug Seegers från Nashville blev över en natt rixskändis i Sverige genom Jill Johnsons program Jills veranda. Låten "Going down to the river" gick rakt in i hjärtat hos publiken och nästan tre år efter succén spelar han fortfarande för utsålda hus i vårt land.

Kyrknytt träffade honom efter en spelning i Värmland för att prata om Gud och livet.

----- text & bild SARAH DALEKE -----

För drygt 25 år sedan började Maria Rönn med gemensamma danser i kyrkan. För henne är det självklart att dans låter kroppen bära en ordlös bön.

Ett 30-tal människor dansar hand i hand i en lugn, rytmisk rörelse. De ägnar sig åt Heliga danser, en dansform som också kallas meditation i rörelse.

----- text CECILIA AF JOCHNICK bild ØYVIND LUND -----

Andakt för både kropp och själ

Idrygt 25 år har Svenska Kyrkan haft Heliga danser ute i sina församlingar och intresset ökar för denna fysiska form av andakt och bön, där man lämnar ordet och låter rörelsen ge den andliga upplevelsen. I somras ordnades som exempel för första gången en dansmässa under Ransätersstämman, "Din ljusa skugga".

Den dansade gudstjänsten lockade cirka 170 deltagare och den vanliga cirkeln fick tredubblas för att alla skulle få plats. En av dem som deltog var Boel Elow Henckel, ordförande i Karlstads domkyrkas församlingsråd:

– Jag tycker det blir så mycket ord ibland i kyrkan. Det är en del musik och så ord, ord och ord ... kyrkan borde också kunna ta vara på kroppens uttryck.

– Trots att det blev lite stökigt i Ransäter när så många ville vara med så kändes det väldigt bra i kroppen och det är tydligt att det finns en andlig potential i dansen.

NU ÄR BOEL ELOW HENCKEL en av deltagarna i den inspirationsutbildning kring gemensam dans i gudstjänst som Karlstads, Stockholms och Lunds stift arrangerar med hjälp av medel från kyrkostyrelsen.

– I församlingsrådet har vi uppdraget att ut-

veckla gudstjänstarbetet och Heliga danser kan bli ett bra komplement till den vanliga gudstjänsten då psyket och kroppen verkar tillsammans.

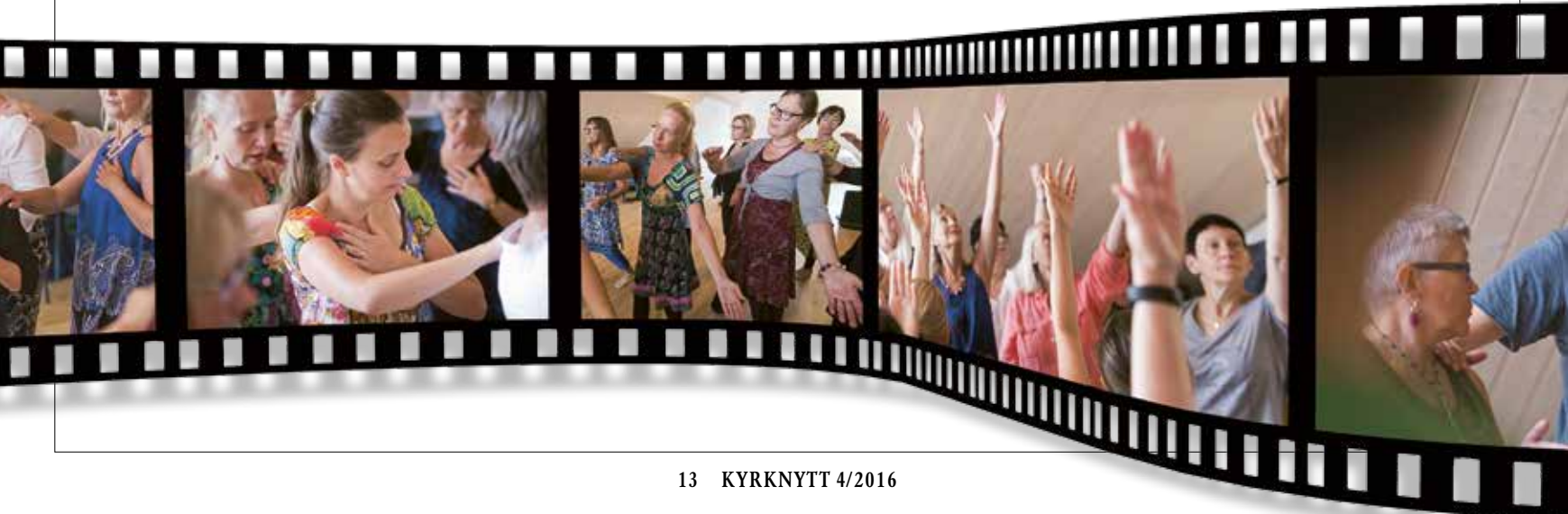
KYRKNYTT ÄKTE TILL SUNNE för att vara med när Heliga dansers initiativtagare, prästen Maria Rönn, ledde den första workshopen i inspirationsutbildningen.

Innan Maria Rönn prästvigdes 1990 hade hon ett förflutet som dansare, designer och journalist. I dag har hon uppnått pensionsåldern med råge, men är fortfarande aktiv både som präst och dansledare.

– När jag började arbeta i kyrkan sökte jag alternativa andliga uttrycksformer som dans och meditation. Jag var kritisk mot den patriarkala teologin som genomsyrade den vanliga gudstjänsten och försökte hitta andra former för andaktslivet, berättar hon.

Som nybliven präst inbjöd hon därför till andlig dans och gick ut med affischer och annonser. Endast två kvinnor anmälde sig, så det blev inget av, men i samma veva upptäckte hon den internationella cirkeldansrörelsen, fann den potential hon var ute efter och gick

forts s 14

en utbildning på det andliga centret Findhorn i Skottland.

– Där lärde jag mig cirkeldansens grundformer, kom i kontakt med den folkliga dansen och dansade till koreograferade danser med andlig musik från bland annat det franska klostret i Taizé.

Tillbaka i Stockholmsförsamlingen fortsatte hon leda dans och koreografera egna danser inom ramen för den kristna traditionen.

– Under hela 90-talet fortsatte jag min fördjupning genom att gå som elev hos Maria-Gabriele Wosien, dotter till Bernhard Wosien, som i sin tur inledde samlandet av den folkliga ringdans, eller cirkeldansen.

EFTER DRYGT 25 ÅR är hon fortfarande verksam med "Dans som rit och bön". Och för några år sedan utvecklade hon med stöd av Stockholms stift konceptet "Dans och hälsa".

– Musiken är halva dansen och i dag är det lätt att hitta bra musik på Spotify. Jag väljer allt från kristna hymner till jazz och folkmusik.

Rent fysiskt finns numera forskning som fastställer att dansen är bra för oss. I USA har man studerat dansens inverkan på hälsan och fått positiva resultat. Bland annat har man vid Albert Einstein College of Medicine i New York under 21 år studerat hur fysiska och psykiska aktiviteter påverkar personer över 75 år vad gäller utveckling av Alzheimer.

Att läsa mycket minskar risken för demens med 35 procent, att lösa korsord dagligen minskar risken med 47 procent, fysiska aktivi-

teter som golf eller simning gör ingen skillnad men – dans minskar risken för Alzheimer med 75 procent, överlägset största skillnad i studien. Fast det ska tilläggas att forskarna funnit att man behöver göra lite mer komplicerade danssteg för att få maximal effekt.

Det finns också konstaterade hälsovinster i vardagen.

– Dans involverar syn, hörsel, beröring och påverkar muskler och andning positivt enligt neurovetenskapen, hävdar Maria Rönn.

– En viktig poäng med cirkeldans där vi håller varandras händer är att beröring frigör oxytycin och man har också sett att dansen höjer endorfinnivån.

Oxytycin minskar stress medan endorfin lindrar smärta.

– Den här typen av dans är genial, säger Maria Rönn. Det rituella inslaget bär och för oss samman. Vi måste hålla reda reda på olika stegkombinationer och det är bra för minnet och koordinationen.

DEM ÄR DET SOM DANSAR i kyrkan då? Ett enkelt konstaterande om man går igenom vad som skrivits och tittar på dem som deltar i de tre stiftens dansprojekt är att kvinnor är i förkrossande majoritet.

– Kvinnor har varit mer danslystna än män, konstaterar Maria Rönn.

– Män uppfattar dans som en onyttig utsvävning där de riskerar att göra sig löjliga. Kvinnor verkar inte ha det kontrollbehovet. Kvinnor tycker om att dansa tillsammans, mår bra av det och tänker inte sluta dansa även om det stora flertalet män inte kommer att börja.

Fast i Värmland är en av de ledande inspiratörerna prästen Hans Kvarnström som till-

sammans med prästen Maria Hallén var den som drog igång det heliga dansandet i Karlstad efter att ha gått dansledarkurs hos Maria Rönn:

– Vad är det i dansen som gör Ordet levande? Kanske är det att vi får ta med hela kroppen in i mötet med Gud, det heter ju "Kropp, Själa och Ande". Att få hålla någon i handen och känna att jag, just jag, är en del i den kedja av människor som gått före och som kommer efter, att vara en del av en gemenskap. Att inte bara veta det i huvudet utan känna det i kroppen, säger han.

MARIA RÖNN trodde från början att Heliga danser skulle växa snabbare som uttrycksform inom kyrkan och redan 1994 utvecklade hon en grundutbildning för dansledare. Därför välkomnar hon nu varmt inspirationsutbildningen i Sunne som vill bejaka Svenska kyrkans liturgiska förnyelsearbete och undersöka hur gemensam dans kan länka kyrkans tro och tradition med samtiden och hjälpa församlingen att fira gudstjänst och andakt med hela kroppen, alla sinnen och erfarenheter.

För Maria är det självklart att dansen låter kroppen bära en ordlös bön. Dessutom erfar hon att det händer något när alla kommer samman med sin kraft och hon skriver på sin hemsida:

"Genom dansen och musiken skapas en känsla av förhöjd fridfull gemenskap, en form av delad, lugn upprymdhet. Men det kan också uppstå korta ögonblick av starka upplevelser. Det är en typ av upplevelser som filosofer, teologer och psykologer benämnt med namn som 'religiös eller mystisk erfarenhet', 'unio mystico', 'möte med det heliga', 'peak-experience' och 'flow'." ●

Heliga danser

Heliga danser vilar på övertygelsen att dans är ett ursprungligt mänskligt behov och har en helande och andlig dimension. Det är också ett sätt att låta hela människan rymmas och ta plats i kyrkan.

Danserna bygger på enkla givna grundsteg och lärs ut i stunden av en dansledare.

Det är med andra ord ingen uppvisningsdans för utvalda, utan en gemensam dans där alla kan delta efter sina förutsättningar, på samma sätt som i gudstjänstens psalmsång och bön.

Läs mer på www.heligadanser.se

Vill du pröva?

Måndagar under terminerna kl 19.00–20.30

Karlstads domkyrka.

Sista söndagen i månaden dansmässan Din ljusa skugga, kl 19.00 Norrstrands kyrka.

Församlingshemmet Arken mitt i bostadsområdet Hammar på Hammarö är en omtyckt samlingsplats för exempelvis barnlediga föräldrar. Men hur märks det egentligen att det är kyrkans lokaler? Här finns ju varken kyrktorn eller klockstapel, dessutom fungerar huset både som vallokal och borgerligt begravningskapell.

Kluriga frågor sätter fart på pratet om tro

----- text CECILIA HARDESTAM bild JOHANNA HEDSTRÖM -----

Församlingspedagogerna Anna Lindh och Katrina Haster som arbetar på Arken får så gott som dagligen bevis på att verksamheten är mycket uppskattad.

– En stor del av vår församlings vardagsverksamhet sker här och människor möts också för dop, vigsel och begravning, berättar de.

Samtidigt insåg de för en tid sedan att förvånansvärt få besökare kände till eller hade reflekterat över att det är kyrkan som står bakom verksamheten.

Så vad göra?

En första enkel sak, de bestämde sig för är att helt enkelt alltid svara ”Välkommen till Hammarö församling” när de svarar i telefonen. En annan att tillverka och köpa in en mängd material som på olika sätt hjälper till att tydliggöra att detta är en plats där Gud och den kristna tron självklart räknas med och får ta plats. Den tredje var att delta i Svenska kyrkans nationella satsning Tala Tro, vilken bland annat innehöll en utbildning för personer som arbetar med barn i åldersgruppen 0-6 år och som uppmuntrade till börja tala tro med barnens föräldrar.

– I kyrkan menar vi ibland att vi har svårt att nå medlemmar som är i ”mellanåldern” det vill säga i de aktiva åren mellan 25-40. Men i alla våra barnverksamheter: öppen förskola, babysång, babymåleri, dop-samtal, miniorer, läxhjälp, familjekör möter vi ju dem ständigt utifrån deras roll som föräldrar.

Den senaste tiden har Anna och Katrina därför jobbat mer aktivt med att föra in samtalen på livsfrågor och tro på ett sätt som passar den moderna nutidsmänniskan.

– Föräldrar har inte lika nära till sin andlighet som barnen, men det öppnar sig många tillfällen att tala om Gud, tro och religion då vi sitter och fikar tillsammans.

Samtidigt gillar alla åldersgrupper att pyssla. Att göra sig en egen Frälsarkrans, det moderna radbandet med 18 pärlor i olika färger och med namn som kärlekspärlorna, hemlighetspärlorna, dödenpärlan, jaggpärlan och Gudspärlan har gett upphov till flera samtal. Både bland

dem som ser den på sitt barns eller personalens arm eller som den stora krans som sitter uppe på väggen i en av samlingsalarna.

– Frälsarkransen är så bra, det talar till barnet som finns i oss alla!

Andra saker som lockar till samtal är bordspratarna med frågor av typen: Vad betyder livet för dig? Vad innebär förlåtelse? I år har också den julkalender som delas ut till församlingsborna temat Tala Tro. Här gömmer sig dagens fråga bakom luckorna, till exempel ”Finns änglar?” ”Vad skulle Jesus ha önskat sig i julklapp?”. Frågor som förhoppningsvis leder till samtal och funderingar både hemma och runt borden under besöket på Arken.

– Nu i advent finns också ljus på borden. Det ger ingångar att tala om saker som vad som är ljuset i vårt liv.

Ja, tack vare satsningen Tala Tro har Anna och Katrina nu fått lättare att ställa öppna frågor kring livet, i stort som smått. Alla som blivit föräldrar vet ju hur stor och fantastisk tillvaron kan upplevas, samtidigt som oro och bekymmer ibland tar över.

– Föräldrarna som besöker oss, behöver och får massor av tid att prata om allt möjligt. Vad gör man till exempel när barnet skriker otröstligt och vägrar att somna? Vad händer med relationen till partnern? Samtidigt är vi nu mer uppmärksamma på att fånga upp frågor kring varför man ska döpa sitt barn eller vara med i kyrkan.

– Ett extra plus är också att vi som jobbar i Hammarö församling, anställda, ideella och förtroendevalda, börjat prata betydligt mer med varandra om vår egen tro! ●

”Hur vill du möta en annan människa? Hur vill du bli mött av Gud?” är frågor som församlingspedagogerna Anna Lindh och Katrina Haster gärna samtalar kring med besökande föräldrar.

Trons olika stadier

7

Den allomfattande, totala tron. Mindre kluvenhet, tron präglas av osjälviskhet, man går bortom sig själv. Flera gudsbilder kan samsas: pappa eller mamma, slutgiltig rättvisa, allomfattande kärlek. Människor som nått detta stadium är fortfarande ofullkomliga med personliga och moraliska svagheter, men strävar efter att förverkliga sina visioner. Framträdande exempel är Gandhi, Martin Luther King, moder Teresa och Dag Hammarskjöld.

6

Den sammanbindande tron – tidigast i 30-årsåldern, oftast i medelåldern. En mer mogen och komplicerad tro, som orkar med att prövas av livets paradoxer och kompromisser. Detta stadium präglas av fördjupade trosdiskussioner med andra, man kan hålla fast vid och glädjas över sin egen bit av sanningen och leva i ett ömsedigt befruktande.

5

Den egna, mer genomtänkta tron – kommer ofta i 20-årsåldern. Auktoriteterna faller och man funderar över "Vad tror egentligen jag". En tid för att filosofera och samtala över trosfrågor som: Tror vi alla på samma Gud? Kan naturvetenskapen bevisa eller motbevisa att det finns en Gud? Varför beskrivs Gud som en han?

4

Den förenande, konventionella tron – tonårstiden

Man ser sig själv med andras ögon och är extra mån att passa in. Man tror ofta vad omgivningen tror på, ett slags "andras tyranni". Ett exempel är konfirmandgrupper – först tror ingen, sen tror alla! Förmågan att tänka abstrakt utvecklas. Gud är fortfarande något man inte kan förstå men man funderar inte så mycket utan kan vila i mysteriet. Nya erfarenheter kan förändra gudsbilden. På samma sätt som man upptäckt att människor omkring en och man själv har ett rikt, hemlighetsfullt och oåtkomligt djup i sin personlighet, blir Gud ett väsen vars djup ingen kan utforska.

3

Den mytiska, bokstavliga tron 7-12 år

Den så kallade "barnatron" med en enkel, människoliknande och yttligare gudsbild, lite av "farbrorn på molnet". Barn börjar skilja på fantasi och verklighet, lyssnar och skapar egna berättelser. Rätt eller fel, sant eller falskt blir viktiga frågor. De stränga moraliska principerna återspeglas i gudsbilden, Gud är en mäktig och rättvis förälder eller härskare, som belönar det goda och straffar det onda.

2

Den intuitiva tron 2-7 år

Barnet börjar skilja ut sitt själv men kan inte skilja på fantasi och verklighet. I den här fasen tänker man ofta på Gud och livsfrågor som "vad händer när vi dör". Det är viktigt att få del av bibliska berättelser som speglar allmänmänniska livserfarenheter, men Gud är ännu ganska ogripbar.

1

Den första grundläggande tron 0-2 år

Ett slags förstadium, spädbarnets medfödda förmåga. Även barn till ateister genomgår den. Barnet provar möjligheten att känna tillit, lär sig om kärlek och dess betydelse. Någon egentlig tro är det ännu inte fråga om, inte heller några bilder av Gud, endast "för-bilder" utvecklade ur barnets upplevelser av föräldrarna.

En tro utvecklas normalt under livets gång. Ofta handlar det om djupgående förändringar hos individen när man passerar trons olika stadier och gudsbilden kan ändras. Men somliga fastnar på en nivå och kommer inte vidare.

DET FINNS EN GUD UNDANSTOPPAD

----- text EVA KIHLESTRÖM bild PER HARDESTAM -----

Speciellt vanligt är det att bli kvar i barndomens bokstavliga föreställning om Gud, säger präst Karin Johannesson, universitetslektor i religionsfilosofi vid Uppsala universitet samt en av de starkaste kandidaterna i det tidigare biskopsvalet. Många har svårt att tro på en Gud eftersom de förnekar, till och med tycker det är korkat att tro på, bilden av "farbror på molnet".

– Det är tragiskt att barn inte längre får del av de bibliska berättelserna i skolan, en tro kan öka tilliten i livet. Att inte komma vidare till andra nivåer beror ofta på att språket saknas för att beskriva egna och andras erfarenheter. Psykisk ohälsa hänger ofta samman med frågor om mening, mål och värde. Det står i läroplan att eleverna ska reflektera över gudsuppfattningar och människosyn men hur mycket görs det?

Varför ska man dela upp tron i olika nivåer?

– Det ger något man kan följa och känna igen sig i, en uppmuntran att mogna som människa. Samhället gynnas om fler lever med en kärleksfull tro. De olika stadierna ger något att orientera sig mot för att utveckla sig själv eller hjälpa andra att växa mot en mer mogen gudsbild.

– Styrkan med tros-stadierna är framför allt beskrivningen av tonåren, de unga vuxna och 30-årsåldern. Där känner jag igen människor jag mött och även mig själv. Sen blir det lite tunnare på slutet. Det hade till exempel varit intressant med ett stadium som beskrev hur gudstron utvecklas i 80-årsåldern, när livet går mot sitt slut.

– Man kan också fundera över om det alltid är bra att sträva efter en alturistisk livshållning. Gandhi, Martin Luther King, Moder Teresa och Dag Hammarskjöld hade ju inga enkla liv precis. Flera gick i döden för sina visioner.

Behöver alla reflektera över sin tro och sin gudsbild?

– Ja, att fundera över vilka tankemönster man har om Gud är ett sätt att fördjupa relationen. Det är precis som när man vill lära känna en person mer, då är det spännande att fundera över hans eller hennes olika sidor och egenskaper. Sen är reflekterandet något vi människor inte kan låta bli att göra. Särskilt vid svåra livshändelser som dödsfall, sjukdom eller skilsmässa vänder sig många till en Gud de inte tidigare bett till.

Kan inte de olika tros-stegen upplevas krävfullt – att man måste nå upp till nästa nivå för att duga?

– Jo, så kan det kanske bli. Men för att bli en bättre kristen behöver man inte komma upp i högre stadium, då blir det prestation. De olika faserna är inte en steg, utan en hjälp att beskriva trons utveckling.

Kan man ens tala om något så abstrakt som Gud?

– Jag tycker det är befriande att tänka att Gud är bortom språket. Men för den skull kan vi fortfarande tala om Gud. Och Gud har talat till oss genom Bibeln.

Går det att sätta likhetstecken mellan gudstro och gudsbild?

– Nej, inte riktigt. En gudsbild är tankeverksamheten vi har kring Gud. Även en ateist har ju en gudsbild som han eller hon väljer att inte tro på.

Är det vanligt att ha en omedveten gudsbild?

– Ja, det tror jag många har. Det tycks vara djupt nedärvt i oss att fundera över tanken bakom skapelsen. Någonstans i psyket finns en Gud undanstoppad som vi vänder oss till i kris och fara.

Stegen tycks mest gälla aktiva troende. Hur är det med alla som inte är med i en kyrka men har en tro där de upplever Gud i naturen?

– Den gudsbilden bygger inte på kyrkans symboler och språk. Hittills har forskningen varit bäst på att utforska och identifiera gudsbilder i vedertagna religioner. Men i dag finns ett allt större intresse för det som inte passar in i gängse trosläror.

Hur har din egen tro förändrats under livets gång?

– Jag känner igen mig i de olika nivåerna. ●

FOTO EVA KIHLESTRÖM

– Att fundera över trons olika stadier är en hjälp att utveckla sin relation med Gud, säger Karin Johannesson, universitetslektor i religionsfilosofi.

FOTNOT: Modellen över trons olika steg som Karin Johannesson beskriver används bland annat vid utbildning av präster och pastorer. Den har fått stort inflytande och bygger på religionspsykologen James W Fowlers tankar om hur tron utvecklas från enkel barnatro till mer altruistisk hållning. Prästen och psykoterapeuten Göran Bergstrand har skrivit om dem på svenska i sin bok "Från naivitet till naivitet".

En rolig prick. Och obehaglig.

BILD: PER HÄRDESTAM

Jag har förstått att Svenska kyrkan satsar stort inför 2017 då det är 500 år sedan Luther inledde reformationen. Men finns det inte en hel del i det lutherska arvet som vi behöver göra upp med? / Anders

2017 ÄR ETT STORT ÅR, inte bara i Sverige utan i hela Nordeuropa. Värt att notera är att det är reformationen som står i centrum, och inte bara Luther; reformationen var större än Luther.

Samtidigt personifierar Luther reformationen, och han stod i centrum för flera av dess händelser. Man kan därför utan överdrift kalla honom för en av de mest inflytelserika personerna i Europa under det sista årtusendet. Han uppvisade en kombination av skarpsinnighet, personligt mod och envishet och kom på så sätt att bli en central aktör i reformationen.

Konsekvensen blev på många plan en förändring och demokratisering av det religiösa livet. I Sverige har vi missförstått en del vad gäller Luther. När vi till exempel skyller vår svenska tråkighet på honom är det orättvist, Luther var en rolig prick. Vår tråkighet kan vi bara skylla på oss själva!

EN ANNAN MYT gäller bläckhornet som Luther skulle ha kastat på Djävulen när han översatte Bibeln.

När Luther skrev att han kastade bläck på Djävulen handlade det om hans arbete med bibelöversättning, där Luther med bläcket så att säga höll Djävulen på avstånd. Men dessa ord ledde till missförståndet att Luther bokstavligen skulle ha kastat ett bläckhorn på Djävulen... vilket han alltså inte gjorde.

Samtidigt har du en poäng i din fråga, Lut-

her var en komplex man med stora brister, och mot slutet av sitt liv hade han en tendens att skaffa sig ovänner vart än han vände sig.

Så skrev till exempel Luther under denna period *Om judarna och deras lögn*, en djupt obehaglig bok. Boken kom för övrigt ut i svensk översättning 1934, och hade då en sådan åtgång att den gavs ut i en andra upplaga.

Också detta är en del av det lutherska arvet, ett arv som vi måste göra upp med.

Vi kan med andra ord inte helt oproblematiskt lyfta upp Luther år 2017 och idealisera honom, precis som du antyder. För det var han en alltför sammansatt person.

Oavsett är det ändå mycket som vi kan lära av Luther och reformationen. Framförallt kan reformationsjubileet 2017 få oss att lyfta blicken, och se att vi är en del av ett Nordeuropa som på många sätt radikalt förändrades genom reformationen. Många av Luthers käpphästar lever nämligen kvar i vårt undermedvetna.

Vissa saker, som jude- och främlingsföraktet, behöver vi rensa bort. Men mycket kan vi lyfta fram.

Några saker att lyfta fram och lära av under 2017 skulle kunna vara Luthers integritet, hans stora lärdom och inte minst, med tanke på vår svenska tråkighet, hans humor. Så jag ser fram emot 2017, och är glad över att vara Lutheran! ●

Sören Dalevi

I NÄSTA NUMMER gör Sören Dalevis frågespalt ett uppehåll. Under det kommande reformationsåret berättar biskopen istället mer om Martin Luther.

På www.svenskakyrkan.se/karlstadsstift/biskop-soren kan du ta del av fler frågor och svar och där berättar biskopen också mer om både Bibeln och kristen tro.

VILL DU LÄSA MER om Luther redan nu gå in på: www.svenskakyrkan.se/500-ar-av-reformation

Spela kort med Martin Luther

Hur pratar man egentligen om tro och vad det innebär att tillhöra just en luthersk kyrka? Kanske genom att använda en kortlek?

Det hoppas i alla fall Svenska kyrkans unga som tillsammans med projektgruppen för reformationsåret vid kyrkokansliet i Uppsala tagit fram en kortlek som ett sätt att imitera Luthers samtalsmodell – hans så kallade "Tischreden" eller bordssamtal.

Med hjälp av kortens frågor som *Vad betyder ordet nåd för dig?*, *Vad är synd?* etc ska fler lockas att prata tro medan man äter eller fikar tillsammans.

Frågorna har olika karaktär och svårighetsgrad och tar förutom frågor om synd och nåd upp ämnen som Bibeln, etik, gudsbild, kyrkan och det allmänna prästadömet. ●

Luthermyter

Luthermyt 1 – Viktigast av allt är vad du presterar

Detta ansåg Luther: Gud älskar var och en utan krav på fysisk eller intellektuell motprestation.

Det är alltså inte vad du gör som räknas, utan att du tror – detta är själva huvudpoängen med hela Luthers lära om Gud.

Luthermyt 2 – Arbeta i ditt anletes svett

Detta ansåg Luther: Utan arbetsglädje är arbetet inte mycket värt. Det skulle sålunda vara kul på jobbet, trööstlöst arbete gav Luther inte mycket för.

Luthermyt 3 – Böj dig alltid för överheten

Detta ansåg Luther: Det finns en absolut gräns för hörsamhet mot överheten. Lydnad skall inte iakttas när den kräver sådant som strider mot Guds ord. Ingen överhet är så upphöjd att den står över moralisk kritik.

Och är det någon som har satt sig upp mot makten är det Luther själv. Eftersom han ville att religionen skulle komma närmare folket, utmanade han därmed den dåtida katolska kyrkans enorma dominans.

Luthermyt 4 – Att ha roligt är en synd

Detta ansåg Luther: Luther själv var en känslomänniska som både ville tala till människornas sinne och intellekt och i sina skrifter är han omväxlande sprudlande glad och djupt bedrövad. Nathan Söderbloms bok om Luther bär titeln Humor och melankoli, något som väl sammanfattar reformatorns personlighet. Luthers recept för att skrämra bort djävulen ska som exempel ha varit att släppa en fjärt!

Luthermyt 5 – Gör din plikt till varje pris

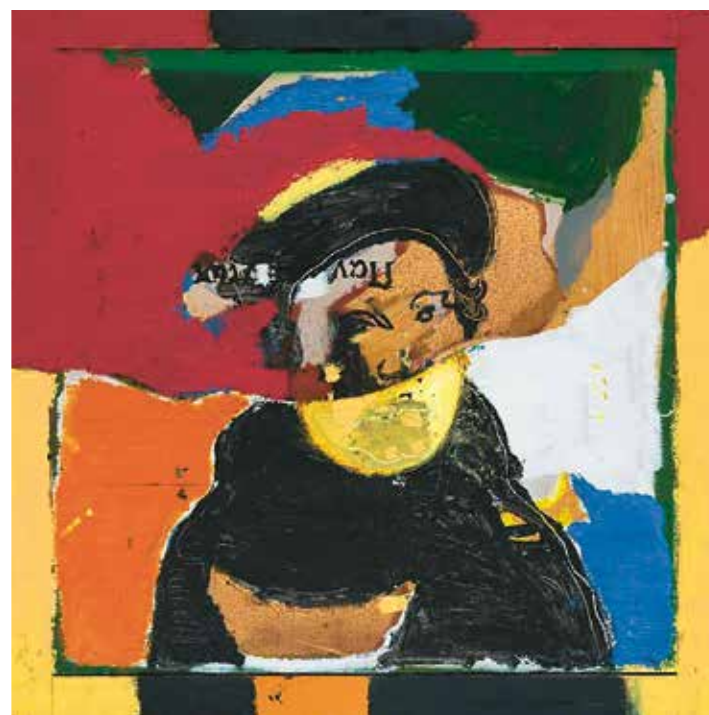
Detta ansåg Luther: Varje insats, oavsett storlek, är lika värdefull. Varje person ska bidra efter sin förmåga, inte mer. Luther menade som exempel att bara en sån sak som att bryta ett grässtrå kunde vara en fullgod insats.

Luthermyt 6 – Offra dig för andra

Detta ansåg Luther: Luther talade inte om offer men var motståndare till arbete enbart för egen vinnings skull. Var och en ska, enligt honom, göra en insats för helheten och ha omtanke om andra.

Luthermyt 7 – Glöm vin, kvinnor (eller män) och sång

Detta ansåg Luther: När man får tråkigt är det lämpligt att bryta tristessen med mat, dryck och sång i goda vänners lag. Själv spelade Luther både luta och flöjt och var en självklar medelpunkt i sällskapslivet. Dessutom var han lyckligt gift med den före detta nunnan Katharina von Bora. Tillsammans fick de sex barn – celibatet trodde han inte på!

Skyll inte på Luther

text CECILIA HARDESTAM

Tror du att det är Luther som sitter på din axel och förmanar dig till ständig pliktuppfyllelse, förstör dina nöjen och ger dig dåligt samvete? I så fall har du gått på en myt – Luther var ingen glädjedödare!

I boken *Luther själv, glädjen och hjärtats teolog* skriven av Birgitta Stolt slås fast att det var svenska tidningar som under 1980-talet började skylla på Luther när det gällde tungsintethet och masochistisk syn på bland annat arbete.

Här presenterar vi myterna och de skriftliga källor som visar att Martin Luther stod för en lära som går rakt emot det många tror. ●

Meditation i Domkyrkan
torsdag 19.00

Introduktion för nya 18.30
Uppehåll 22/12, 29/12 samt 5/1

STILLA STUNDER

DANSA IN ADVENT

27/11 19.00 Dansmässa – Din ljusa skugga, Norrstrands kyrka.

Mån 19.00 Heliga danser - meditation i rörelse. Uppehåll 19/12 samt 2/1, Domkyrkan.

VECKOMÄSSOR

Tisdagar

tom 20/12 8.15 Stiftsmässa, Domkyrkan.

Onsdagar

7/12, 14/12, 21/12 8.15 Västerstrandskyrkan.

8.30 tom 14/12 Norrstrands kyrka.

7/12, 14/12, 21/12, 4/1 12.00

Domkyrkan.

17.30 Mässa med fika, Vikenkyrkan.

Torsdagar

18.00 Domkyrkan.

10.00 Mässa m frukost 1:a torsdagen i månaden, inställt 5/1, Vikenkyrkan.

MORGON- & LUNCHBÖN

Mån, tis och tors 10.00 Morgonbön med frukost, inställt mellan jul och trettonhelgen, Vikenkyrkan.

Ons 12.00 Lunchbön, meditationsrummet, Sjukhuskyrkan.

23/12 12.00 Julandakt i meditationsrummet, Sjukhuskyrkan.

MÖTESPLATS VIKEN

VÄLKOMMEN till Vikenkyrkans gemensamma vardagsrum och kök! Här gör man med det man har lust med; läser, fikar, spelar spel, skapar eller bara är. Enkel servering!

Tisdagar 14.00-17.00, stängt 27/12

FREDAGSMYS

9/12 och trettondag jul 6/1 kl 18.00

Vi lagar mat och äter tillsammans. En trevlig kväll helt enkelt!

Anm: diakon Charlotta Hedström 054-14 14 92.

DET STORA BARNKALASET

26/11 kl 11-15

Dockteater, film, cirkus Mimulus, hästridning, pepparkaksbak, hamburgergrillning, pyssel, spädbarnsrytmik för små och Spa för själen för stora. Alla aktiviteter är kostnadsfria. Välkomna!

PLATS: Karlstads stadsbibliotek med omnejd

SÅNG & GEMENSKAP

21/12 11.00 och 13.30 Vi sjunger in julen tillsammans, samling utanför sjukhusbiblioteket, Sjukhuskyrkan.

LUNCHMUSIK

Torsdagar 12.00 Domkyrkan.

30/11 12.00 Lunchmusik "Stämningfull adventsmusik", soppa, Barnens katedral/Kroppkärrskyrkan.

REGNBÅGSMÄSSOR

Mässan präglas av öppenhet och firas i gemenskap med och för hetero- bi- trans- och queerpersoner.

Sista fredagen i månaden 19.00

25/11, 30/12 och 27/1 Norrstrands kyrka.

SINNESROGUDSTJÄNST

4/12 18.00 Sinnesrogudstjänst med julbord, Herrhagskyrkan.

TAIZÉMÄSSA

En stilla mässa med meditativ musik.

7/12 18.30 Alsters kyrka.

21/12 18.30 Nyeds kyrka.

MAT & MUSIK

3/12 9.00 Biståndsfrukost med julkonsert, Klusterverket med Anna Lindholm, Anni Naumansson & Emil Rehström, Kronoparkskyrkan.

7/12 13.00 Kulturcafé – julmys och julmustavsmakning, soppa 12.00, Barnens katedral/Kroppkärrskyrkan.

JUL ÄNGLARNA

Julänglarna samlar in pengar och presentkort som går till julmat, leksaker och upplevelser till barnfamiljer som inte har råd att fira jul.

VILL DU GE ETT BIDRAG?

Swish: 123 421 98 53

Bg 5654-9819 – Märk med "Julänglarna"

Mer info se facebook.com/julanlgarna

Skattkista med kläder och skor

Källaren vid Norrstrands kyrka är fylld av vinterkläder och skor till barn och ungdomar.

ÖPPET: varje tisdag kl 11-14 tom 20/12.

Kistan öppnar åter 10/1.

Se svenskakyrkan.se/karlstadspastorat/skattkistan --- gratis-kläder eller facebook.com/skattkistan.svenskakyrkan

Hembesök

För många gamla är teve-apparaten det enda sällskapet.

VILL DU BLI FRIVILLIG BESÖKARE?

Ring Frivilligcentralen 054-540 58 55

Andakt med mindfulness

"Den bästa kuren för kroppen är ett stilla sinne" Medveten närvaro i rörelse, stillhet, diskussion, musik och tystnad.

18/12 18.00-19.30 Västerstrandskyrkan

Retreat i tystnad

Utrymme för meditation, måleri, läsning, skriva eller bara vila och vara. Avbrott för pilgrimspromenad, frivillig avgift.

NÄR & VAR: 4/12 kl 14.00-19.00 Norrstrands kyrka

ANM: senast 2/12 till Eva-Lott Isaksson, 054- 14 19 01 eller eva-lott.isaksson@svenskakyrkan.se

Julkransstillverkning

Malin Westerlind lär oss hur vi binder en dörrkrans.

Grundmaterialet är gratis.

Tag gärna med pynt och band till kransen hemifrån, eller köp på plats, kontant betalning.

Medtag egen sekator.

Anmälan till 072-704 15 14 senast 2/12.

7/12 kl 19.00-21.00

Alsters församlingshem, Ulvsby

En prydnad inför jul

Dekoration och pyssel med blommor, sopplunch.

13/12 kl 12.00

Molkoms Missionskyrka

PYSSEL

SÖNDAG 11/12

11.00 Luciagudstjänst. Alla barn som vill får vara med i luciatåget, samling 10.15, Kronoparkskyrkan.

15.00 Luciagudstjänst, Miniorkören, Juniorkören, Voxette, servering, Herrhagskyrkan.

16.00 Vinterfest med Luciatåg, Grava kyrka.

18.00 Luciagudstjänst. Luciatåg med barnkören Korallerna, Alsters kyrka.

MÅNDAG 12/12

18.00 Värmlandslucia, Domkyrkan.

18.00 Luciakonsert/gudstjänst, Lärkorna, Sångfåglarna, Musicanterna samt ungdomskören medv. Insläpp för publik 17.30. Servering och lotterier till förmån för Svenska kyrkans Internationella arbete, Västerstrandskyrkan.

19.00 Luciahögtid, Östra Fågelviks kyrka.

SE ÄVEN KALENDARIET NEDAN

TISDAG 13/12

14.00 Luciafirande för barn och vuxna, Vikenkyrkan.

18.00 Luciatåg med elever från Kroppkärrskolan, glögg och pepparkakor, Barnens Katedral/Kroppkärrskyrkan.

18.00 Luciagudstjänst, kröning av Molkoms Lucia, Nyeds barnkörers sjunger, Nyeds kyrka.

19.00 Luciahögtid, Väse kyrka.

Västerstrands kyrka onsdag 7 december 18.00

Julvandring: STJÄRNTYDAREN

Tillsammans med Balthazar ger vi oss av på en spännande expedition och följer den nytända stjärnan. Kanske leder den oss fram till en ny kung?

Följ med på en interaktiv teatervandring i Västerstrands kyrkas bottenvåning. Vi möter en äventyrslysten stjärntydare, en vaksam soldat, en farlig kung och ett nyfött barn i fara.

Ingen anmälan krävs. För info kontakta Charlotte Moberg charlotte.moberg@svenskakyrkan.se eller 054-14 19 57.

**Deutscher Gottesdienst
Gudstjänst på tyska**

Kirchkaffe mit Mitgebrachtem
Lyktparad och knytifka

27/11 16.00
Grava kyrka

1:a adventsauktion

27/11 15.00

Älvsbacka sockenstuga

Arr Älvsbacka kyrkliga syförening

**FÖRSTA ADVENT 27 NOVEMBER
Gudstjänst/Andakt**

10.00 Gudstjänst för små och stora, adventsfika, Barnens katedral/Kroppkärrskyrkan.

10.00 Gudstjänst, kyrkokören, Västerstrandskyrkan.

11.00 Gudstjänst, Alsters kyrkokör, Alsters kyrka.

11.00 Högmässa, Domkyrkan.

11.00 Gudstjänst, kyrkkaffe, Grava kyrka.

11.00 Gudstjänst, Hammarö kyrka.

11.00 Gudstjänst med små och stora, servering, Herrhagskyrkan.

11.00 Gudstjänst, Skatten för alla barn, adventsfika, Kronoparkskyrkan.

11.00 Gudstjänst, Tord Byström trumpet, Norrstrands kyrkokör, Norrstrands kyrka.

11.00 Gudstjänst, Nyeds vuxenkörer, Nyeds kyrka.

11.00 Gudstjänst, Väse kyrka.

15.00 Ekumenisk gudstjänst, Östra Fågelviks kyrka.

16.00 Deutscher Gottesdienst, kirchkaffe mit Mitgebrachtem. Gudstjänst på tyska, lyktparad, knytifka, Grava kyrka.

16.00 Gudstjänst, Motettsällskapet seniorkör, Rudskyrkan.

18.00 Adventscarols, Domkyrkokören och Vox Maria, Domkyrkan.

18.00 Adventskonsert, Skoghalls kyrkokör 70 år, Skoghalls kyrka.

19.00 Dansmässan Din ljusa skugga, Norrstrands kyrka.

Tis 29/11 14.00 Äldregudstjänst, Anna Andersson-Blomqvist sång, Grava kyrka.

ANDRA ADVENT 4 DECEMBER

10.00 Gudstjänst med små och stora, Ungdomskören, Västerstrandskyrkan.

11.00 Högmässa, Domkyrkan.

11.00 Gudstjänst nattvard, Grava kyrka.

11.00 Gudstjänst, Skatten för alla barn, kyrkfika, Kronoparkskyrkan.

11.00 Högmässa, sopplunch, Norrstrands kyrka.

11.00 Gudstjänst, Vikenkyrkan.

11.00 Högmässa, Väse kyrka.

15.00 Gudstjänst, Granberga vårdboende.

16.00 Mässa, Mats Nilsson flöjt, Rudskyrkan.

18.00 Andrum i Advent, adventsmusik, Domkyrkan.

18.00 Julkonsert med Skoghalls musikår, Skoghalls kyrka.

18.00 Musikgudstjänst med Dag- och Kvällskören, Västerstrandskyrkan.

18.00 Julkonsert, Tomas Bergström solist, Älvsbacka kyrka.

TREDJE ADVENT 11 DECEMBER

10.00 Högmässa, Västerstrandskyrkan.

11.00 Högmässa, Domkyrkan.

11.00 Gudstjänst, Grava kyrka.

11.00 Högmässa, Kringlorna serverar kaffe och toast till förmån för barn med särskilda behov i Hammarö kommun, Hammarö kyrka.

11.00 Luciagudstjänst, Luciatåget samlas **10.15**. Efteråt julpysslar barnen medan gudstjänsten fortsätter, tomtegröt och smörgås, Kronoparkskyrkan.

11.00 Mässa med Hoppets gäng, Norrstrands kyrka.

11.00 Högmässa, Väse kyrka.

15.00 Luciagudstjänst, Miniorkören, Juniorkören, Voxette, servering, Herrhagskyrkan.

16.00 Vinterfest med luciatåg, Grava kyrka.

16.00 Gudstjänst, Rudskyrkan.

18.00 Luciagudstjänst, luciatåg med barnkören Korallerna, Alsters kyrka.

18.00 Andrum i Advent, adventsmusik, Domkyrkan.

18.00 Gudstjänst i Luciatid, Skoghalls kyrka.

FJÄRDE ADVENT 18 DECEMBER

10.00 Högmässogudstjänst, Västerstrandskyrkan.

11.00 Högmässa, Domkyrkan.

11.00 "I advents- och juletid", musikgudstjänst med Motettsällskapet Seniorkör, Herrhagskyrkan.

11.00 Gudstjänst, kyrkfika, Kronoparkskyrkan.

11.00 Gudstjänst, Norrstrands kyrka.

11.00 Mässa och adventsmusik med Le Petit Coeur, Vikenkyrkan.

13.00 Gudstjänst, Källans vårdboende.

15.00 Musikgudstjänst, Östra Fågelviks kyrka.

16.00 Julkonsert, Alsters kyrka.

16.00 & 19.00 Julkonsert, Grava kyrka.

16.00 Mässa, Rudskyrkan.

18.00 Bachs Juloratorium, Domkyrkan.

18.00 Barnmusikal, Skoghalls kyrka.

18.00 Andakt med mindfulness, Västerstrandskyrkan.

18.30 Julkonsert, Nyeds kyrka.

Öppet hela julen i Norrstrands kyrka

Kom och fira jul i Norrstrands kyrka! Det kostar inget och du kommer och går som du vill. Mat, kaffe, samvaro och gudstjänster varvas. Välkommen.

Julafton 24/12
kl 10-18

10.00 Välkommen in
11.00 Samling vid krubban och kaffe
13.30 Julmat
15.00 Berättarstund och mys
17.00 Julbön, sång Anna-Louisa Magnusson

Juldagen 25/12
kl 10-16

11.00 Högmässa, kör, kaffe och julmat
13.00 Julstämning i toner,
Kajsa Liljegren, piano
14.00 Berättarstund och mys

Annandag jul 26/12
kl 10-15

11.00 Gudstjänst, sång Märta Grahn,
julmat och kaffe
13.00 Julstämning i toner, sång Lisa Magnusson

Vid den tiden...

JULAFTON 24 DECEMBER

Samling/julbön vid krubban

10.00 Barnens katedral/Kroppkärrs-
kyrkan.
10.00 Väse kyrka.
10.00 Julklapp, Västerstrandskyrkan.
11.00 Alsters kyrka.
11.00 Domkyrkan.
11.00 Grava kyrka.
11.00 Hammarö kyrka.
11.00 Herrhagskyrkan.
11.00 Kronoparkskyrkan.
11.00 Norrstrands kyrka.
11.00 Nyeds kyrka.
11.00 Rudskyrkan.

Julbön

17.00 Alsters kyrka.
17.00 Domkyrkan.
17.00 Hammarö kyrka.
17.00 Norrstrands kyrka.
17.00 Östra Fågelviks kyrka.

Julnatt

23.00 Samling på herdarnas äng,
servering av glögg och pepparkakor
utanför kyrkan, 23.30 Midnattsmässa,
Kronoparkskyrkan.
23.30 Julnattsmässa, Domkyrkan.
23.30 Julnattsgudstjänst, Grava kyrka.
23.30 Midnattsmässa, Skoghalls kyrka.

JULDAGEN 25 DECEMBER

Julotta

7.00 Alsters kyrkokör, Alsters kyrka.
7.00 Domkyrkan.
7.00 Grava kyrka.
7.00 Hammarö kyrka.
7.00 Väse kyrka.
7.00 Västerstrandskyrkan.
7.00 Annika Bohlin och Maria Rydberg,
Älvsbacka kyrka.
7.00 Östra Fågelviks kyrka.
9.00 Nyeds vuxenkörer, Nyeds kyrka.

11.00 Högmässa, Norrstrands kyrko-
kör, Norrstrands kyrka.
11.00 Musikgudstjänst, Domkyrkan.
16.00 Mässa, Lisa Magnusson sång,
Rudskyrkan.

ANNANDAG JUL 26 DECEMBER

10.00 Högmässogudstjänst, Väster-
strandskyrkan.
11.00 Högmässa, Domkyrkan.
11.00 Julens psalmer, Åsbacka äldre-
boende, Molkom.
11.00 Gudstjänst, Märta Grahn sång,
Norrstrands kyrka.
11.00 Julens sånger & psalmer, Maria-
gården, Skattkärr.
11.00 Gudstjänst med julgröt, Skog-
halls kyrka.
11.00 Julens sånger, Vikenkyrkan.
13.00 "I Juletid", sånggudstjänst,
Stjärnhuset/Stagnellska, Herrhagen.
15.00 "I Juletid", sånggudstjänst,
Boendet Sveagatan 10 A, Herrhagen.
16.00 Julens sånger, Grava kyrka.
18.00 Julmusik på domkyrkans orglar
Hans Nordenborg och Eneken Berglund,
Domkyrkan.

Karlstads kyrkliga stadsmission

Herrgårdsgatan 7

Öppettider julen 2016:

14/12 11.00-13.00 Julgröt
20/12 11.00-13.00 Jultallrik

23/12 kl 8.00-12.00
30/12 kl 8.00-12.00
5/1 kl 8.00-12.00
Lördagar stängt

Sinnesroandakt med påtår – Sammanhang och samvaro

30/11, 14/12, 28/12
17.00-19.00
Kontakt: Marie Björklind,
diakon 070-967 12 47

Leva vidare-grupp

Du som har mist din livspartner
inbjuds till en samtalsgrupp med
andra som befinner sig i samma
situation.

Gruppen träffas vid fem till-
fällen och samtalar kring olika
tema i samband med ett dödsfall.

NÄR? 11/1, 25/1, 8/2, 22/2, 8/3
kl 15-17

VAR? Vikenkyrkan

FRÅGOR? präst Håkan Fhager,
054-14 14 95 eller diakon
Andreas Högenå, 054-14 14 09

SAMTALSAKUTEN

SamtalsAkuten och Krismottagning för män har något begränsade
öppettider under jul och nyårshelgen. Stängt: 23/12, 30/12, 5/1
Telefon: 054-18 00 50 Mail: samtalsakuten@karlstad.se

Upplev Betlehem

Kom och upplev den magiska julnattens
sånger vid krubban i Betlehem!
Orientalisk fika i De visa kvinnornas krog.

18/12 kl 16.00, 19 och 20/12 kl 18.00
Barnens katedral/Kroppkärrskyrkan

RIA/Hela människan

Öppettider julen 2016
Pihlgrensgatan 1

23/12 12.00-16.30
27-30/12 12.00-16.30

2/1-4/1 12.00-16.30
5/1 12.00-15.00

Konserter

KULTURSKOLANS ADVENTSKONSERT

26/11 18.00 Domkyrkan

ADVENTS CAROLS Domkyrkokören och Vox Maria

27/11 18.00 Domkyrkan

ADVENTSKONSERT med Geijerskolans kammarkör

28/11 18.00 Västerstrandskyrkan

PENSIONÄRSKÖRERNA 100 RÖSTER

30/11 15.00 Domkyrkan

JULKONSERT med Skoghalls musikkår

4/12 18.00 Skoghalls kyrka

ADVENTSKONSERT Dagkören och Kvällskören

4/12 18.00 Västerstrandskyrkan

JULKONSERT Tomas Bergström solist

4/12 18.00 Älvsbacka kyrka

KONSERT musiker ur Wermland Operas orkester

6/12 15.00 Domkyrkan

HAMMARÖNOTEN "Sång i Adventstid" kören Da Capo, allsång, kaffeservering och andakt.

Pris: 50:- kaffe och smörgås/fikabröd ingår

8/12 19.00 Hammars gård

BACHS JULORATORIUM Karlstads Motettsällskap,

solister Capella Sveciae

17/12 18.00 del 1-3

18/12 18.00 del 4-6 Domkyrkan

VI SJUNGER IN JULEN Väse Gospel, Väse Voices, Väse

kyrkokör, Fågelvikskören

17/12 18.00 Väse kyrka

JULKONSERT

18/12 16.00 och 19.00 Grava kyrka

JULKONSERT Församlingens samlade vuxenkörer

18/12 16.00 Alsters kyrka

18/12 18.30 Nyeds kyrka

JULOPERAKONSERT Sabina Bisholt, Rebecca Fjällsby,

Hannes Öberg och Helena Strömberg

22/12 18.00 Norrstrands kyrka

ÅRETS SISTA JULKONSERT Elisabeth Boström med

musikvänner, Åtta Roster – den solistiska ensemblen

28/12 19.00 Väse kyrka

JULKONSERT

"Vi sjunger julens sånger", Herrhagskyrkans kyrkokör

6/1 15.00 Herrhagskyrkan

KONSERT Karlstads kammarkör

6/1 18.00 Domkyrkan

JULFEST

Söndag 15/1 15.00

Herrhagskyrkan

Gudstjänst för små och stora med Herrhagskyrkans julfest

6 januari kl 10.00 Västerstrandskyrkan

Nicaraguanska bondemässan

Kören Hembrygden sjunger.

22 januari kl 10.00 Västerstrandskyrkan

Kyrkmässa

Firande av årsdagen av kyrkans invigning.

Kyrkokören och musiker Åsa Gräsberg medverkar.

Det nya året

JULGRANS-PLUNDRING

Lördag 7/1 15.00

Mariagården, Skattkärr

Ingen föränmälan

Söndag 15/1 15.00

Västerstrandskyrkan

Anmälan till Anna-Lena Larsson
076-766 19 64 senast 10 januari.

ikonmåleri

2-5 januari kurs i Herrhagskyrkan

LEDARE: Lisa Chemnitz

KOSTNAD: 1 000 kr samt material ca 800 kr om du inte tar med eget.

ANM: senast 7/12 till varmland@sensus.se eller 054-13 71 00.

Ange ev kostallergier.

FRÅGOR? boel-marie.lennartsdotter@svenskakyrkan.se eller 070-340 06 73.

NYÅRSAFTON 31 DECEMBER

"I Nyårstid", nyårsbön med sång, 13.00 Stjärnhuset/Stagnellska, 15.00 Boendet Sveagatan 10 A.

16.00 Nyårsbön, Kronoparkskyrkan.

16.00 Nyårsbön, Älvsbacka kyrka.

17.00 Ekumenisk nyårsbön, Domkyrkan.

17.00 Nyårsbön, Hammarö kyrka.

17.00 Ekumenisk nyårsbön, Väse kyrka.

NYÅRSDAGEN 1 JANUARI

11.00 Högmässa på nyårsdagen, Domkyrkan.

11.00 Gudstjänst, Norrstrands kyrka.

17.00 Nyårsbön, Grava kyrka.

17.00 Ekumenisk nyårsbön, Väse kyrka.

18.00 Ekumenisk gudstjänst, Skoghalls kyrka.

TRETTONDAGSAFTON 5 JANUARI

Julsångsgudstjänst "Från Advent till Trettonde-

dag Jul" 11.00 Boendet Sveag. 10 A, 15.00

Stjärnhuset/Stagnellska, Herrhagen.

TRETTONDAG JUL 6 JANUARI

10.00 Nicaraguanska bondemässan, kören Hembrygden, Västerstrandskyrkan.

11.00 Högmässa, Domkyrkan.

11.00 Gudstjänst, Norrstrands kyrka.

11.00 Högmässa, Väse kyrka.

15.00 "Vi sjunger julens sånger" julkonsert, Herrhagskyrkans kyrkokör, Herrhagskyrkan.

17.00 Musikgudstjänst, Grava kyrka.

18.00 Musikgudstjänst, Alsters kyrka.

18.00 Konsert, Karlstads kammarkör, Domkyrkan.

18.00 Carol Evensong, julmusik, Skoghalls kyrkokör, kören Nova Cantica och musiker, Skoghalls kyrka.

SÖNDAG 8 JANUARI MUSIKGUDSTJÄNSTER

18.00 Alsters kyrka.

18.00 Wermlandsensemblen, Vikenkyrkan.

DEN ALTERNATIVA ADVENTSKALENDERN 2016

TA EN PAUS

Vår alternativa adventskalender hjälper dig att varva ner inför julen. Du bestämmer själv vilken paus som passar bäst just i dag och hur lång den ska vara. *idé & formgivning LOUISE HEDBERG*

Läs mer om alla luckor på hemsidan. Där finns film, ljudklipp, beskrivningar, material och annat.

svenskakyrkan.se/karlstadspastorat